

Zuidwester

IVN Zuidwest Veluwezoom - voorjaar 2019, jaargang 33

Jaarverslag 2018

Vierde bekengroep van start

Het Binnenveld - onverwacht mooi

Namen en adressen

IVN

IVN werkt aan een duurzame samenleving. Door mensen zelf in aanraking te brengen met de natuur worden zij zich pas echt bewust van de waarde ervan. Daarom laten wij jong en oud de natuur van dichtbij beleven.

Afdelingsbestuur IVN Zuidwest Veluwezoom

Voorzitter

Cees Kwakernaak, 026 – 333 40 59 of 06 – 11 53 26 98, ceesc.kwakernaak@gmail.com

Secretariaat

Maykel van Gent, Riemsdijkstraat 49,
6701 BC Wageningen
Ivn.zwv@gmail.com

Penningmeester

Folchert van Dijken, f.r.van.dijken@planet.nl

Bestuursleden

Mary de Jong, mary-dejong@hotmail.com,
06 – 40 95 46 37

Adviseur bestuur

Albert Bos, albert.bos@hetnet.nl, 026 – 334 27 43

Werkgroepcoördinatie

Werkgroep Landschapsonderhoud

Albert Smit, smit.albert52@gmail.com, 026 – 339 24 11

Redactie Zuidwester, redactie.zw@gmail.com

Simone Saarloos, simonesaarloos@gmail.com,
0317 – 35 74 56, 06 – 55 15 69 18

Ledenadministratie en bezorging Zuidwester

Wim Chardon, wim.chardon@wur.nl, 0317 – 31 94 90

Werkgroep PR en website

Albert Bos, albert.bos@hetnet.nl, 026 – 334 27 43

Werkgroep Beken en sprengen

Ruud Schaafsma, ruud.schaafsma@gmail.com,
0317 – 31 51 17

Werkgroep Zomp

Johanneke Sanders, johanneke.sanders@xs4all.nl,
026 – 334 30 77

Vogelwerkgroep

Els Roode, els.frank@planet.nl, 0317 – 31 82 12

Werkgroep Arboretum

Betsie van Loenen, b.vanloenen@hotmail.com,
0317 – 41 81 24

Werkgroep NME

Ineke Puijk, inekepuijk@yahoo.com, 0317 – 41 75 75

Werkgroep Renkumse duizendknoopbrigade

Henny Tax, 06 – 16 37 27 58,
renkumseduizendknoopbrigade@outlook.com

Heemtuin De Zomp

Ingang Fangmanweg/hoek Dam, Oosterbeek

IVN Gelderland

Jansbuitensingel 14, 6811 AB Arnhem, 026 – 351 29 27

IVN landelijk bureau

Plantage Middenlaan 2C, Postbus 20123, 1000 HC Amsterdam, 020 – 622 81 15

Lidmaatschap IVN Zuidwest Veluwezoom

Contributie: € 16,- per jaar

Donatie: € 10,- per jaar

Huisgenoten: € 8,- per jaar

Girorekening: NL39 INGB 0000 805291 t.n.v.IVN-afdeling Zuidwest Veluwezoom te Renkum

Als lid ontvangt u twee keer per jaar de Zuidwester, het contactblad van IVN Zuidwest Veluwezoom, en vier keer per jaar Mens en Natuur, het landelijke blad van het IVN.

Gezocht

Het bestuur zoekt een **secretaris** (vrijwilligersfunctie). Kijk voor meer informatie op de website www.ivn-zwv.nl of neem contact op met Cees Kwakernaak, tel. 026 - 33 34 059 of per mail: ceesc.kwakernaak@gmail.com.

Op 15 juni vindt ook dit jaar de beekjesdag plaats bij het Informatiecentrum Renkums Beekdal. De werkgroep NME kan nog wel wat **vrijwilligers** gebruiken. Doet u mee? Ineke Puijk, tel. 0317 - 41 75 75 of mail inekepuijk@yahoo.com.

Foto's

De foto's op de voorpagina van de ooeivaar op het nest en van het visgat Renkum zijn gemaakt door Karel Noy.

Zuidwester

IVN Zuidwest Veluwezoom - voorjaar 2019, jaargang 33

Van de voorzitter

Het is medio februari, de thermometer staat vanmiddag op 13°C. Ons grasveld ziet lila van de talloze krokusjes, waarop al een paar bijen zijn neergestreken. Het lijkt wel medio maart! Het is lastig om er ongestoord van te genieten; hebben we hier ook weer te maken met een effect van klimaatverandering? Ik besluit om maar gewoon te gaan genieten van de ontluikende natuur, de koolmezen die weer luid aan het zagen zijn, de spechten die roffelen tegen de oude eiken, de eerste vinkenslagen van dit jaar.

Genieten van de natuur, dat doen onze vele vrijwilligers ook. Zij waren in 2018 zo'n 5000 uur, dat is ruim 200 dagen, actief om de natuur mooi en vitaal te houden, en om jong en oud enthousiast te vertellen over onze prachtige leefomgeving. Zoveel inzet, dat doe je alleen als je het heerlijk werk vindt. te onderhouden. Ik ben wel heel benieuwd hoe de droge zomer van 2018 gaat doorwerken in de natuur. Zouden de beken en sprengen nog voldoende water krijgen uit de Veluwe? Ik ben ook nieuwsgierig of de Japanse duizendknoop, die we in Renkum met tal van vrijwilligers al 2 jaar bestrijden, nu minder massaal uit de grond zal komen. Het zou toch heel mooi zijn als we erin slagen om deze woekeraar een halt toe te roepen.

Ben ik nu 100% tevreden hoe we het hier doen met onze IVN-afdeling? Dat toch niet. Afgelopen zomer moest Maikel van Gent om gezondheidsredenen stoppen als onze afdelingssecretaris. En het is ons nog niet gelukt om een nieuwe secretaris te vinden. Dus als je denkt dat jij misschien wel onze nieuwe secretaris zou kunnen worden, dan zou dat natuurlijk geweldig zijn! Want zonder een goede secretaris kan onze afdeling echt niet goed functioneren.

Inhoud

- 3 Van de voorzitter
- 4 Jaarverslag 2018
- 6 Ledenuitje
- 7 Vierde bekengroep
- 8 Groene Alzheimerdag
- 9 Boeken
- 10 Zwarte specht
- 11 Binnenveld
- 12 De Ganzenveer
- 13 Diversen
- 15 Buitenladder
- 16 Wilgen knotten

Colofon

Redactie:
Albert Bos, Mary de Jong,
Simone Saarloos

Drukker:
Editoo B.V. te Arnhem

Redactieadres:
Simone Saarloos
Beukenlaan 1
6871 CK Renkum
0317 35 74 56
simonesaarloos@gmail.com

De uiterste inzenddatum van
kopij voor het najaarsnummer is
11 september 2020.

Jaarverslag 2018

AUTEUR: CEES KWAKERNAAK

Het jaar 2018 was wederom een actief jaar voor IVN Zuidwest Veluwezoom. Nieuw opgeleide IVN-gidsen, nieuwe thema's, nieuwe bestuursleden en veel activiteiten door onze werkgroepen. Een jaar waar we weer trots op zijn.

Natuurgidsenopleiding afgerond

In 2018 werd de natuurgidsenopleiding afgerond, die georganiseerd werd door de IVN-afdelingen Ede, Veenendaal/Rhenen en Zuidwest Veluwezoom, samen met de KNNV afdeling Wageningen en omstreken. Het was niet alleen voor de cursisten een hele inspanning, maar zeker ook voor de organisatoren, de docenten en de mentoren die de 18 cursisten hebben begeleid in hun praktijkgebied. Voor het eerst deed de KNNV mee bij de organisatie van deze opleiding en dat bleek een waardevolle aanvulling op de kennis en vaardigheden bij de IVN-afdelingen.

Samenwerking IVN en KNNV

Die samenwerking tussen IVN-afdelingen onderling en met de KNNV willen we verder uitbreiden. Daartoe werden dit jaar bij de verschillende afdelingen activiteiten georganiseerd waarvoor leden van de andere afdelingen welkom waren. Op 22 september organiseerde IVN Zuidwest Veluwezoom een schoonmaakdag voor de Bosvijver en de Oliemolenbeek. Aansluitend werd een rondleiding verzorgd. De brede deelname aan deze dag belooft veel voor een verdere samenwerking.

De wolf in Nederland

In februari verzorgde de wolvenexpert Hugh Jansman in een uitverkocht Filmhuis Oosterbeek een boeiende lezing over de terugkeer van de wolf in Nederland. De planning

van deze lezing kon niet beter, want een dag later bezocht een wolf het centrum van Bennekom.

Jubileumfeest

Op 6 oktober vierde de werkgroep Beken en Sprengen het 25-jarig jubileumfeest in restaurant de Beken. Voor een groot aantal (oud)leden van de werkgroep en vele andere genodigden hield Hans Dorrestijn een humoristische lezing en waren er mooie filmbeelden van de Renkumse beken van boven en onder water. De (oud-)beekprutters kregen ieder als aandenken een fotoboek waarin de activiteiten mooi verbeeld zijn.

Vacature vervuld

In 2018 heeft onze afdeling na lang zoeken de vacature van penningmeester kunnen vervullen. Tijdens de Algemene Ledenvergadering is Folchert van Dijken benoemd als penningmeester. Wim Chardon heeft gedurende de vacatureperiode het penningmeesterschap waargenomen. Ook zijn dit jaar de statuten van onze IVN-afdeling vernieuwd. Deze zijn terug te vinden op de afdelingswebsite. Dit was noodzakelijk omdat ook de statuten van het landelijk IVN gewijzigd zijn.

De werkgroepen

De bestaande werkgroepen hebben ook in 2018 weer ongelofelijk veel uren en energie besteed aan beheer en onderhoud van natuur en landschap en aan natuureducatie.

Foto hieronder: op 20 oktober 2018 organiseerde de vogelwerkgroep een excursie in de Kleiputten en op de Noordberg

Alleen al aan het onderhoud van natuur, landschap, beken en heemtuin is in 2018 door vrijwilligers meer dan 4500 uren besteed! Zonder die inzet zouden de beken en sprengen zijn drooggevallen, de wilgen doorgesloten, de Japanse duizendknopen nog verder opgerukt en zou de heemtuin verwilderd zijn.

De **Vogelwerkgroep**, bestaande uit 4 leden, heeft in 2018 diverse excursies verzorgd, zoals naar de Ooijpolder bij Nijmegen, de Grebbeberg en de Blauwe Kamer, de Kleiputten en de Noordberg, en naar de Zouweboezem in de Alblasserwaard. Gemiddeld genoten zo'n 15 deelnemers van de vele vogels die werden waargenomen. Ook werd een broedvogeltelling uitgevoerd in de Jufferswaard en op de Noordberg en werd in de winter een watervogeltelling gedaan.

De **werkgroep Landschapsonderhoud** organiseerde 20 werkochtenden waarbij veel vrijwilligers veel werk hebben verzet, maar ook genoten van heerlijk buitenwerk en een gezellige sfeer. Wilgen knotten vormde weer de hoofdmoot van het werk. Daarnaast zijn heidegebieden geschoond en is geholpen bij het onderhoud van 'Park Bato's Wijk' in Oosterbeek en landgoed 'De Kamp' in Heelsum. In het voorjaar heeft de werkgroep, samen met 6 Dorpen Schoon, voor de derde keer een grote 'uiterwaardenschoonmaak' georganiseerd met meer dan 100 deelnemers, waarbij ca. 5 m afval werd verzameld. Op initiatief van Rijkswaterstaat heeft in oktober nog een extra schoonmaak plaatsgevonden. Wellicht vanwege de lage waterstand was de hoeveelheid afval gering en kon de klus met 35 deelnemers worden geklaard. Ook werden voor de 8e achtereenvolgende keer, in het kader van de Landelijke Natuurwerkdag, door meer dan 60 vrijwilligers weer wilgen geknot aan de Polderweg in de Rosandepolder. Diverse deelnemers hebben zich aangemeld als vrijwilliger van de werkgroep.

Voor de **werkgroep Beken en sprengen** was 2018 een bijzonder jaar. Behalve de jubileumviering was er een tentoonstelling in het Informatiecentrum Renkums Beekdal en ook veel publiciteit, met o.a. een artikel in Mens en Natuur en een interview met Ruud Schaafsma op Renkum.nieuws.nl. De 16 werkochtenden in het Renkums beekdal werden goed bezocht, terwijl in het Heelsums beekdal zo'n 50 werkochtenden werden georganiseerd! Ook richtte een kleine groep onderhoud aan de Oorsprongbeek in Oosterbeek. Dankzij de goede staat van onderhoud, uitgevoerd door deze bekengroepen, zijn de beken in de Renkumse en Heelsumse beekdalen gedurende de extreem droge zomer toch water blijven voeren, terwijl vrijwel overal op de Veluwe de beken droogvielen. Het Waterschap Vallei en Veluwe gaf blijk van grote waardering voor het werk van de bekengroepen. Toch is de verwachting dat er een na-ijleffect zal optreden, met minder waterafvoer in 2019. Om water langer vast te houden heeft de werkgroep op diverse plekken drempels in de beken laten zitten in de hoop dat vooral de beleemde delen van de beken niet gaan droogvallen. Eind 2018 is een vierde bekenwerkgroep gevormd, die vanaf januari 2019 gaat werken aan de oude beeklopen en

poelen op het landgoed De Kamp in Heelsum. Maarten Kubbe is de coördinator van deze groep.

De groep vrijwilligers van **werkgroep de Zomp** is gegroeid tot ongeveer 15 personen. Daardoor was het mogelijk om elke 2 weken zowel op woensdagochtend als op woensdagavond te werken in de heemtuin. Door de droge zomer lijkt er veel veranderd in de tuin. Met hulp van de vrijwilligers van de bekengroep kon in december de vijver worden opgeschoond. Er is overleg gaande om in het volgend jaar de waterinvoer te verbeteren om de waterkwaliteit te verhogen. In mei werd weer de tweejaarlijkse Zompmarkt gehouden, dit keer in park Bato's wijk in Oosterbeek. Er waren rond de 20 deelnemende kramen en een paar honderd bezoekers. Daarnaast werden twee rondleidingen gegeven in het voorjaar.

De **werkgroep NME** wordt gecoördineerd door de Stichting Renkums Beekdal. De werkgroep verzorgde ook dit jaar weer een natuureducatieprogramma voor Renkumse basisscholen. Voor de verschillende jaargroepen werden op de leeftijdsgroepen afgestemde programma's verzorgd en excursies gehouden. Beleven van en kennis over natuur en milieu en duurzaamheid staan in deze programma's centraal.

In 2018 was de **Renkumse Japanse duizendknoopbrigade** voor het tweede jaar actief als IVN-werkgroep. Op diverse locaties, verspreid over de gemeente, werden op werkochtenden de duizendknoopplanten uitgegraven of gemaaid. Veel werk werd ook verzet door vrijwilligers in hun directe eigen leefomgeving, met name in Heveadorp, in Renkum langs de Beukenlaan en in Doorwerth bij de clusterwoningen. Voor dit belangrijke werk werd de duizendknoopbrigade door Groen Links Renkum onderscheiden met een groen lintje en werd de brigade ook genomineerd voor een dergelijk lintje in de provincie Gelderland. In 2018 werd in Heveadorp samen met de gemeente een experiment uitgevoerd door op een aantal vlakke gebieden de duizendknopen machinaal ondiep uit te graven, waarna vrijwilligers de resterende opkomende duizendknoopplanten handmatig verwijderden. Dit experiment was heel succesvol; de betreffende veldjes waren in de herfst geheel duizendknoopvrij.

Voor het thema **Natuur en Gezondheid** waren weer IVN-leden actief bij instellingen waar mensen zorg ontvangen, zoals het woonzorgcentrum Verburgt Molhuysen Staete en de Willemshoeve. Deze werkzaamheden vonden plaats in het kader van het IVN-thema Grijs, Groen en Gelukkig. Op verschillende manieren werden bewoners van deze instellingen in contact gebracht met de natuur, wat een positief effect heeft op de fysieke en geestelijke gezondheid.

Bevorderen deskundigheid

Ook is veel energie gestoken in het bevorderen van de deskundigheid van leden door het volgen van landelijke en regionale trainingen. Hieronder was een training om vrijwilligers in de ouderenzorg te leren om zelf met cliënten en mantelzorgers aan de slag te gaan met natuur- en groenactiviteiten.

Maak je dat zelf Wijs(t)

AUTEUR: ALBERT BOS

Meer tijd voor elkaars ervaringen en ideeën, meer ontmoetingsmomenten, meer gebruik van omgeving voor activiteiten. Zomaar wat resultaten uit de enquête vorig jaar onder onze leden.

Ledenuitje

Met ons ledenuitje op 13 april 2019 kunnen we daar een goed begin mee maken. We bezoeken een inspirerende afdeling van IVN: Uden, in ledental vergelijkbaar met IVN Zuidwest Veluwezoom.

We treffen elkaar in 'De Groenhoeve', de gezamenlijke thuisbasis van IVN Uden, Vogelwacht Uden e.o. en Kinderboerderij Uden. De Groenhoeve is opgezet om gebruikt te worden voor educatieve activiteiten op het gebied van milieu, natuur en landschap en landbouwhuisdieren.

IVN Uden is in 1971 opgericht met het geven van een natuurgidsencursus. Maar er is veel meer. In die tijd heeft IVN Uden samen met anderen ook er aan bijgedragen dat Rijkswaterstaat het tracé van A50 heeft omgelegd om het gebied De Maashorst te sparen. Knap werk!

Wijstgronden

Natuurlijk gaan we dat gebied bezoeken om de unieke natuurwaarden te ervaren.

Op de hooggelegen Peelhorst, aan de rand van de Peelrandbreuk, vind je in de omgeving van Uden een aantal erg natte gebieden: de wijstgronden. Hoog en nat, een opvallende combinatie. Wat is de reden?

Wijst is een bijzonder fenomeen dat alleen onder zeer specifieke omstandigheden voorkomt. De Peelrandbreuk markeert de overgang tussen de Peelhorst en de lager gelegen Centrale Slenk. Grondwater stroomt van hoog naar laag. Op het breukvlak echter wordt de doorstroming bemoeilijkt door lagen die geen water doorlaten (ook wel ondoorlatende lagen genoemd), waardoor het ter plekke opstijgt en als kwel aan de oppervlakte verschijnt. Anders dan je zou verwachten, zijn de hoge gronden dus nat en

blijven de lager gelegen gronden droog. Deze bijzondere vorm van kwel noemen we wijst.

Wijstgronden zijn zeldzaam en komen elders in Europa haast niet voor. Breuken in een ondergrond die is opgebouwd uit lagen klei, zand en grind – zoals het grootste deel van Nederland – zijn namelijk zelden in het landschap terug te vinden. Hoogteverschillen in het landschap verdwijnen op den duur ten gevolge van erosie. Het wijstgebied tussen Uden en Vorstenbosch is in 2004 dan ook door de provincie Noord-Brabant uitgeroepen tot aardkundig monument.

Op korte afstand van elkaar natte en droge terreinen. De Maashorst heeft voor de vegetatie waarde door de relatief voedselarme omstandigheden.

De zeer actieve afdeling Uden heeft er ook voor gezorgd dat omliggende gemeenten werken aan een op elkaar afgestemd natuurbeleid, waaraan de vele vrijwilligers hun bijdrage leveren.

Meld je nu alvast aan

Een uitje met voor elk wat wils. Tussen de middag zorgen we voor een gezamenlijke lunch.

Neem je laarzen mee. Dat is echt nodig. Vertrek uit onze buurt ongeveer 10 uur. We zijn om 16 uur weer terug.

Meld je nu alvast aan op ivn-zwv@gmail.com. Praktische details volgen per E-Zuidwester.

Extra artikelen

Kijk voor al die artikelen waarvoor geen plek was in de Zuidwester, op de website.

www.ivn.nl/afdeling/zuidwest-veluwezoom/zuidwester-voorjaar-2019-extra-info

De vierde bekengroep van start

AUTEUR: CEES KWAKERNAAK

De vierde bekengroep gaat van start!

Vorig jaar vierde onze werkgroep Beken en Sprengen het 25-jarig jubileum. Het begon met het herstel en onderhoud van de Renkumse beken, gecoördineerd door Ruud Schaafsma. Later kwam er ook een bekengroep voor de Heelsumse en Wolfhezer sprengen en beken, onder leiding van Wiebe Selders. En Hans van Leeuwen coördineert een bekengroep voor de Oosterbeekse beken. De werkzaamheden worden uitgevoerd op verzoek van en in goed overleg met de betreffende beheerders: het Waterschap Vallei en Veluwe, Natuurmonumenten en het Geldersch Landschap en Kastelen.

Dit jaar gaat een vierde bekengroep van start, en wel op het landgoed de Kamp in het Heelsums beekdal. Trekker van deze bekengroep is Maarten Kubbe, die ook al jaren actief is in de bekengroep van Ruud Schaafsma. Een goede aanleiding voor een interview met Maarten Kubbe!

Hoe is deze nieuwe bekengroep eigenlijk ontstaan?

In oktober 2018 organiseerde Natuurmonumenten een streekconferentie die gericht was op het gezamenlijk ontwikkelen van een toekomstvisie voor het Heelsums beekdal. Hiervoor werden inwoners en vertegenwoordigers van betrokken instanties uitgenodigd om ideeën voor versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het beekdal in te brengen. Vervolgens was het de bedoeling om die ideeën ook met een groepje vrijwilligers te gaan uitvoeren. Maarten zat in een groepje met de heer Godert van Walré de Bordes, eigenaar van landgoed de Kamp. Zijn idee was om een oude beekloop, die nu geheel dichtgegroeid was met riet en andere planten, weer watervoerend te maken. Daarvoor was hij op zoek naar vrijwilligers om hiervoor een nieuwe bekengroep te gaan vormen.

En lukte het om hiervoor de benodigde vrijwilligers te werven?

Dat ging volgens Maarten boven verwachting goed en snel. Nadat Wiebe Selders had gezorgd voor een aantal oproepen, onder andere in lokale bladen zoals Hoog en Laag, stroomden de aanmeldingen snel binnen. De nieuwe bekengroep gaat op 15 maart a.s. van start met 18 vrijwilligers! Dat moet volgens Maarten zeker genoeg zijn om de verlande beekloop binnenkort weer te laten stromen. Ook is het de bedoeling om een viertal poelen op het landgoed uit te graven, zodat deze weer een goed leefgebied worden voor amfibieën en reptielen, zoals de ringslang. Er wordt elke week een ochtend gewerkt, afwisselend op een dinsdag en een vrijdag.

Met wie hebben jullie zoal te maken?

Godert van Walré de Bordes, de landgoedeigenaar van de Kamp, stelt het programma vast, in goed overleg met

Maarten Kubbe. Hij zorgt ook dat er voor de vrijwilligers koffie klaar staat. Het materiaal wordt geleverd door de Stichting Landschapsbeheer Gelderland, die dat ook verzorgt voor de andere bekengroepen. Ook met het Waterschap Vallei en Veluwe is er goed contact. Het waterschap onderhoudt op de Kamp de beken die wel watervoerend zijn: de Heelsumse beek, de Middenbeek en de Bovenbeek. De nieuwe bekengroep gaat de dichtgegroeide beekloop uitgraven tot de zandbodem. De verwachting is dat deze beekloop dan weer gaat stromen, want het is een nat gebied. Als de beekloop weer watervoerend is, blijft de groep het onderhoud verrichten.

Kun je nog iets over jezelf vertellen?

Maarten vertelt dat hij, samen met zijn vrouw, al zo'n negen jaar actief is voor IVN Zuidwest Veluwezoom in de bekengroep in het Renkums beekdal. Het is begonnen tijdens een landelijke werkdag bij Oranje Nassau's Oord, waar Ruud Schaafsma met zijn groep vrijwilligers het blad uit de waterlopen ging verwijderen. Dat werk sloot helemaal aan bij zijn liefde voor de natuur. Ook nu hij met pensioen is, werken Maarten en zijn vrouw nog vol energie aan het onderhoud van de beken.

En verder ...?

Daarnaast gaat Maarten elk jaar een week op werkvakantie in Tsjechië. Op uitnodiging van de parkwachter van het Nationaal Park Kokořínsko, een nat natuurgebied ten noorden van Praag, gaat een groep van gemiddeld twintig IVN'ers nu al 23 jaar een week aan de slag om in dit gebied onderhoudswerk te verrichten, zoals riet maaien, poelen uitgraven en berenklaauw uitsteken. Hij vindt het elk jaar weer een feest om daaraan mee te doen, want er is ook voldoende tijd voor prachtige wandelingen, bezoek aan Praag en gezellig met elkaar uit eten gaan.

Groene Alzheimerdag

AUTEURS: CHARLEY ERKENS, ALBERT BOS EN MARY DE JONG

Op zaterdag 21 september 2019 is het weer Wereld Alzheimer Dag. Overal worden dan speciaal voor mensen met dementie en hun naasten activiteiten en bijeenkomsten georganiseerd.

Onlangs kwamen vertegenwoordigers van IVN Zuidwest Veluwezoom, IVN Veenendaal/Rhenen, IVN Ede en KNNV Wageningen e.o., waaronder leden die zelf te maken hebben met dementie, en Alzheimer Nederland in lunchroom De Beken in Renkum bijeen. Ons idee? Een Groene Alzheimerdag in het Renkums beekdal!

Waarom een Groene Alzheimerdag?

Een doelstelling van Alzheimer Nederland is de plaats en positie van mensen met dementie en hun naasten/mantelzorgers te verbeteren. Voor het IVN zijn Natuur & Gezondheid en specifiek het inzetten van natuur voor ouderen met onder andere dementie belangrijke speerpunten. Bij leden van onze groene organisaties komen natuur en dementie op een bijzondere manier samen:

- * Ongeveer 1 op de 5 mensen krijgt in het leven te maken met dementie, meestal Alzheimer.
- * Onze 4 groene organisaties hebben 500 + leden, waarvan de meesten 55-plus zijn. De kans is dus groot dat enige tientallen (oud)leden onder ons zelf aan deze ziekte lijden en dat een groot deel van ons dichtbij te maken heeft met iemand met dementie, zoals partner, ouder, broer of zus, vriend(in).
- * We zijn lid van IVN of KNNV omdat natuur veel voor ons betekent en we graag buiten zijn. Een deel van ons is ook actief (geweest) als vrijwilliger.

Als je dementie hebt, kun je niet altijd meer zelfstandig de natuur beleven, zoals je wellicht graag wil. Dit geldt ook voor mantelzorgers, die hier niet meer altijd aan toe komen. Veel tijd en energie ben je immers kwijt aan de zorg voor de ander. Kortom, beleven van natuur en bezig zijn in de natuur wordt moeilijker en schaarser als er dementie speelt. Terwijl dit juist ontspannend en stressverlagend werkt en aanzet tot meer bewegen.

Ons doel is voor alle leden die in hun leven te maken hebben met dementie, een fijne dag in en met de natuur te organiseren. Natuur beleven met mooie beelden, geuren, smaken, gevoelens door zelf te doen en te ervaren. Ook leren hoort daarbij.

Hoe dan?

Dat zijn we nu met alle vertegenwoordigers aan het uitpluizen. Tijdens de bijeenkomst zijn veel ideeën bedacht voor doe-activiteiten, workshops, interessante documentaires et cetera. Daarbij zien we uiteraard ook uitdagingen, zoals hoe garanderen we veiligheid en welke activiteiten zijn geschikt of juist niet. Een van de belangrijkste vragen is: 'Hoe kunnen we jou bereiken, als jij te maken hebt met dementie? Wat maakt het voor jou zo boeiend en toegankelijk om zelf deze dag met ons te beleven?

Dat is een mooie uitdaging voor ons, die we graag aangaan. Dus kom vooral naar deze dag, speciaal voor jou en diegenen die jou lief zijn. Binnenkort zullen jullie allemaal een uitnodiging met meer informatie ontvangen.

Mocht je ook ideeën of tips hebben, dan horen we dit heel graag! Mail dan naar ivn.zwv@gmail.com of spreek een van ons drieën aan als je ons ziet. (Foto: Karel Noy)

Alle ouderen naar buiten

AUTEUR: ALBERT BOS

Het boek 'Alle ouderen naar buiten' is geschreven in samenwerking met het IVN. Dit boek bevat handvatten voor ouderen, medewerkers in de ouderenzorg, mantelzorgers, kinderen van ouderen en vrijwilligers om actief naar buiten te gaan.

Het boek stimuleert ouderen om in beweging te komen en de natuur te beleven en te ontdekken. Buiten zijn in de natuur heeft een positieve invloed op de kwaliteit van ons leven. Er is meestal wel een manier te vinden waarop ouderen naar buiten kunnen, ook als ze minder mobiel zijn.

Uit de inhoud

Haal buiten naar binnen.

Tips voor activiteiten buiten.

Spelideeën.

Activiteiten om zintuigen te stimuleren.

Samen de natuur ontdekken, in en om het huis.

De lekkerste gerechten met planten en vruchten uit de natuur.

Tips om de natuur naar binnen te halen.

50 dingen doen op de Veluwe

AUTEUR: ALBERT BOS

Op de Veluwe valt er van alles te beleven!

Dat kan je lezen in het boek '50 dingen die je op de Veluwe moet doen in de natuur, voor je 12e'. Van een stuifzandberg rollen, ruiken aan de bloeiende heidevelden, 's nachts naar de sterren kijken. Of wat dacht je van een dansje doen of dauwtrappen op de Veluwe?

Het boek staat boordevol leuke opdrachten, tips en weetjes om de Veluwe te leren kennen. Sommige dingen in het boek kunnen kinderen alleen doen of met vriendjes en vriendinnetjes. Andere dingen kunnen ze met hun (groot) ouders of verzorgers doen. Want zeg nou zelf ... van een stuifzandberg rollen is ook voor volwassenen hartstikke leuk!

Benieuwd naar andere tips, weetjes en opdrachten om de Veluwe te leren kennen? Bestel het boekje in de webwinkel van het IVN.

Zwarte bijzonderheid

AUTEUR: MARY DE JONG

Het overkomt me regelmatig als ik op de Westerheide ten noorden van Arnhem loop. Ik hoor een zeurderige roep: 'kie-èèèèh, waarna ik deze bijzondere vogel zie wegvliegen. Een enkele keer heb ik geluk en zie de zwarte specht stilzitten tegen een boomstam.

De zwarte specht is net even anders dan de andere spechten. Pas sinds 1913 zien we hem in ons land. Een eeuw later broeden hier jaarlijks ongeveer 1000 paren, vooral in de bossen in Oost- en Zuid-Nederland.

Vroeger zetten verhalenvertellers hem vaak neer als slechterik. Zoals in het Noorse verhaal waarin Jezus en Petrus, verkleed als zwervers, de oude Gertude vragen om iets te eten. Zij bakt een brood voor hen, maar als dit brood veel groter blijkt dan verwacht wil ze het voor zichzelf houden. Jezus straft haar door haar te veranderen in een insectenetende specht met haar rode kapje. Van schrik vliegt Gertrude weg, door de schoorsteen om er zwart als 'Gjertrudsflugl' weer uit te komen.

Herkenning

Deze specht is zwart met lichte, strenge ogen en even groot als een zwarte kraai. Het vrouwtje heeft een bescheiden rode hoofdvlek, bij het mannetje loopt het felrood over zijn kop door tot een 80-er jaren nekmatje. Hij leidt een teruggetrokken bosleven. Als hij mensen opmerkt, duikt hij weg achter de boomstam. Maar meestal vliegt hij in een voor spechten opmerkelijke niet golvende, rechte lijn weg. De roffel van de zwarte specht klinkt als een mitrailleur: langzamer (2-3 sec) en een stuk luider dan van de andere spechten.

Opvoeding

Zwarte spechten leven een of meerdere seizoenen als vast koppel. Elk jaar hakken zij een nieuwe ovaalvormige nestholte uit, hoog in een vaak levende boom. Opvallend, want soms kiezen ze alsnog voor het vertrouwde, dieper uitgehakte nest. Als het te diep wordt, wordt er simpelweg een verdieping lager een nieuwe deur uitgehakt. De 3 tot 5 eieren per nest zijn verrassend klein (3,5-2 cm) voor zo'n grote vogel. Het uitbroeden gebeurt samen in goed overleg zoals moderne ouders betaamt. Maar 's nachts houdt het mannetje de eieren warm. Het vrouwtje slaapt in een boomholte nabij. Als de kleintjes uit het ei zijn, hebben zij de hele kamer voor zichzelf. De ouders slapen dan beiden een eindje verderop. Na het uitvliegen nemen de ouders gedurende 4-5 weken ieder een deel van hun kroost onder hun hoede. Nummer 1 en 2 horen bij mama, nummer 3 en 4 bij papa.

Eten en gegeten worden

Om zich te beschermen tegen parasieten en schimmels

neemt de specht een mierenbad. De zesvoeters besproeien hem, al lopend over de veren, met mierenzuur. Een on-dankbare taak: houtmieren zijn favoriet onder de zwarte spechten, wel 1000 per maaltijd. Met zijn lange, kleverige tong hengelt hij ze uit de schors en bast van de bomen. Op hun beurt vinden boomkruipers, haviken en kauwen de spechteneieren en – baby's niet te versmaden. Zwarte spechten hebben een belangrijke rol als woningbouwvereniging. Veel vogels, zoals holenduiven en zaagbekken zouden dakloos zijn zonder de oude spechtholen. Ook vleermuizen en insecten vinden hier een schuilplaats.

Bronnen

- * <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/ken-nis-over-vogels/vogelgids/vogel/grote-bonte-specht>
- * <https://schooltv.nl/video/de-specht-helemaal-aangepast-aan-het-leven-in-bomen>
- * https://nl.wikipedia.org/wiki/Zwarte_specht
- * <https://www.sovon.nl/nl/zwartespecht>

Stekelnootje

Mijn lief wolfje

Een ouder echtpaar staat voor het klaphek van de schaapskooi. Ze lezen het bordje van de eigenaar van de schapen, terwijl hun pluizige hond ongeduldig om hen heen dartelt. 'Svp alle honden aan de lijn. Weer is een lam door een hond, geen wolf, gebeten. We hebben haar in moeten laten slapen. De schapen reageren nu gestresst op de honden. Spreek elkaar svp aan op een loslopende hond'. Met een foto erbij van het bebloede lam. De man en vrouw kijken elkaar aan, praten even en stappen het hek door. Ze knippen hun hond van de lijn. "Ga maar."

Mary de Jong

Binnenveld onverwacht mooi!

AUTEUR: PETER VAN HOOFF

Het Binnenveld behoort ongetwijfeld tot de meest ondergewaardeerde natuurgebieden van onze mooie regio. Het is er maar saai. Een groen biljartlaken met kaarsrechte wegen, waar je niet eens fatsoenlijk een wandelingetje kunt maken. Zo dacht ik er zelf eerlijk gezegd ook over, totdat ik het tijdens mijn IVN Natuurgidsenopleiding vooral ook tot mijn eigen verrassing als onderzoeksgebied adopteerde. Sindsdien weet ik dat de parels zich hier aaneenrijgen en ontvouwen.

Het begint al in de winter. Pak je fiets, trotseer de kou en tegenwind en laat je hier verrassen door de vogelrijkdom in ons koudste seizoen. Groepen graspiepers vluchten voor je uit, zilverreigers wachten geduldig op een prooi, en tal van leuke eendensoorten bevolken de sloten en plassen: wintertaling, slobenden, smienten, om maar wat te noemen. Met name in de wateren waarlangs geen paden en wegen voeren zijn ze te vinden: Binnenveld in = verrekijker mee!

En dan, zo vanaf half februari start de voltrekking van het ware hoogtepunt in dit gebied: de komst van de weidevogels! De wulp arriveert als eerste, je fietstochten gaan voortaan vergezeld van hun verrukkelijk idiote en luide geroep. Vervolgens laat de ware vogelkoning, onze eigen nationale vogel, dus de grutto, niet lang op zich wachten. Dan weet je dat je zijn subtiele kleurenpracht de komende tijd kunt bewonderen, als hij bijvoorbeeld 10 meter voor je uit brutaal op een paaltje blijft zitten, hij heeft immers zijn kroost te bewaken. Soms lijkt een grutto ineens een stuk kleiner met knalrode poten, maar dan is het een tu-reluur.

Als juli nadert, vinden de weidevogels het wel mooi geweest en laten ze het Binnenveld over aan de kleurrijke bloemenpracht die zich tot september laat genieten. Een lome zomeravond langs de Grift – uitgegraven in de 15e

eeuw voor de veenontginning – de warmte hangt nog in de lucht, het is er drukkend muisstil, want de landbouwmachines zwijgen en er vliegt geen vliegtuig boven je hoofd, tientallen zwaluwen zwermen om je heen, libellen schuren langs, het riet ruist, een blauwborst laat zich zomaar bewonderen, dan weet je, dit is een andere wereld.

Natuurontwikkelproject 'Binnenveldse Hooilanden'

Over andere wereld gesproken: er gaat wat gebeuren in het Binnenveld! De komende tijd wordt hard gewerkt aan het natuurontwikkelproject 'Binnenveldse Hooilanden', zodat 300 hectare langs de Grift en de opnieuw uit te graven Kromme Eem verandert in een veelzijdig botanisch gebied waar over enkele jaren plantengemeenschappen als blauwgraslanden en dotterbloemhooilanden te bewonderen zijn. Deze unieke botaniek kan hier ontstaan dankzij de mineraalrijke kwel die zowel vanuit de Utrechtse Heuvelrug als de Veluwe op komt borrelen. Ook aan de recreant is gedacht: vogelkijkplaatsen worden aangelegd, maar ook nieuwe voetpaden zodat eindelijk dat leuke wandelrondje gelopen kan worden.

Ondertussen is september voorbij en is het zomaar najaar, een mooie tijd om de herfstkleuren te ondergaan bij de oude eendenkooi langs de Grift, of om een wandelingetje te maken door het elzenhakhoutbosje in het lieflijke landgoedje de Lieskamp, waar wellicht de laatste ooievaar zich nog ophoudt en een dodaars zijn zoveelste duik maakt of de grote gele kwikstaart langs de oever huppelt. Dan verschijnen de eerste zilverreigers weer, de reeën laten zich weer makkelijk spotten in de weilanden, de winter nadert....

Voor meer informatie over het project zie <http://binnenveldsehooilanden.nl/>. IVN heeft een routeapp waarin een fietstocht door het Binnenveld te vinden is, zie <https://www.ivn.nl/ivn-routes>.

De Ganzenveer

AUTEUR: FOLCHERT VAN DIJKEN

Ruim 70 jaren geleden ben ik, Folchert van Dijken, geboren in Oldenzijl, een lieflijk kerkdorp in het 'Hoogelaand' van Groningen. Na 6 weken verhuisd naar Hoogkerk, bekend om de grote fabrieken. Karton, suikerbieten, asfalt en honderden kleinere industrieën. De smog was in de herfst soms zo dik, dat je geen 10 m. zicht had. De gaten vielen in de nylonkousen van de dames, als die zondagsochtends uit de kerk kwamen. Dat kwam door zwavelzuur in de lucht. Het Hoendiep was zo vervuild dat er een smeerpijp naar de Waddenzee is aangelegd. Dat was de start voor de acties van Lenie 't Hart voor een schoner milieu en de opvang van zeehonden. Mee voor mij een reden om biologie in Groningen te gaan studeren en me te willen inzetten voor de natuur. Het boek Silent Spring over het uitsterven van dieren door menselijk toedoen, zoals DDT-gebruik, was een andere motivatie.

Studie en eerste baan

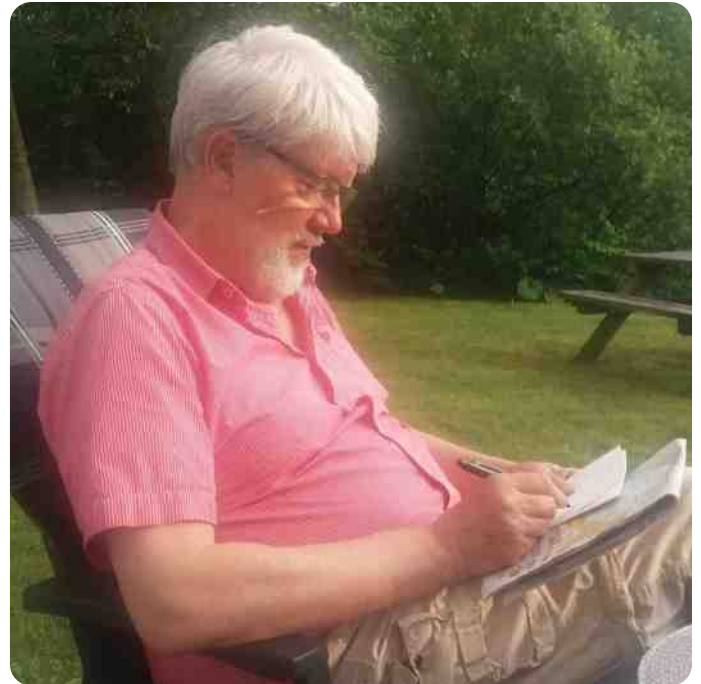
Het was de tijd, dat je nog ruim 7 jaren over de studie mocht doen. Mijn interesse lag bij de evolutietheorie. Mee ingegeven door mijn orthodox religieuze opvoeding. In 1973 naar Utrecht verhuisd samen met mijn vrouw Bea. Eerst een paar student-assistentschappen en daarna een aanstelling bij de faculteit Psychologie (en Parapsychologie), waar mijn promotie op het onderwerp 'De erfelijkheid van gedrag van de fruitvlieg' in 1982 plaatsvond. In die tijd samen met het Onderwijs Media Instituut een film gemaakt: 'The Sexlife of the Fruitfly'. Die film heeft diverse prijzen gewonnen.

Andere zaken

In Utrecht actief geweest in de Aktie Strohalm. Mede oprichter van Breek Atoomketen Nederland. Geketend aan de hekken van de Urenco (Almelo) en voor de poort van de kerncentrale in Petten; acties bij Kalkar. Mijn verbazing was dan ook groot, dat ik na mijn universitaire docentschappen in Utrecht en een baan als onderzoeker in Wageningen, naar Den Haag ben gevraagd om op het ministerie van LNV te komen werken. Mijn werkzaamheden in de medezeggenschap in Wageningen en in Den Haag waren de aanleiding voor deze totale carrière switch. Ondertussen gingen onze drie kinderen naar scholen in Renkum en in Ede en daarom reisde ik 15 jaren dagelijks met de trein op en neer naar Den Haag. Hierdoor geen of nauwelijks contacten in Renkum, waar we in 1990 naar toe waren verhuisd.

Werken op het ministerie van LNV

Mijn beleidsdossiers bij de Directie Natuur zijn zeer divers geweest. Begonnen op het dossier over genetisch gemodificeerde organismen, daarna het biodiversiteitsdossier, het vleermuizendossier en via invasieve exoten uitgekomen bij de zeezoogdieren, waar ik dankzij de orca Morgan

en de bultrug Johanna heb mogen bijdragen aan het strandingsprotocol van walvisachtigen en de instelling van natuurgebieden in de Noordzee. De opvang van bruinvissen en zeehonden vielen binnen mijn beleidsterreinen en zo was de cirkel rond.

Activiteiten naast het werk

Achttien jaren als vrijwilliger, bestuurslid van een vakvereniging en van het bestuur van de Sector Rijk van de CMHF van de Vakcentrale MHP (nu VCP). Mijn hobby is birdwatching en de lijst van de in Nederland waargenomen vogelsoorten staat op 332. Ik ben voorzitter van de Stichting SOS Dolfijn, die samen met het IFAW de trits: 'rescue, rehabilitate en release' hanteert voor dolfijnachtigen en bruinvissen.

In 2017 en 2018 de natuurgidsenopleiding van het IVN gevolgd en afgerond. Hoewel sinds 1990 wonend in Renkum, was ik al die tijd nog nooit in het Renkumse, noch in het Heelsumse beekdal geweest. Tegenwoordig wel en ook regelmatig met mede oud-cursisten. Mijn favoriete seizoen is het voorjaar. Van de Nederlandse Big Ten (edelhert, wild zwijn, moeflon, ree, vos, bever, das, bruinvis, gewone zeehond en grijze zeehond) ontbreken nog das en bever. Die hoop ik dit jaar aan mijn biodiversiteitslijstje te mogen toevoegen. Misschien zie ik ze wel in onze eigen fraaie beekdalen.

De ganzenveer gaat naar ...

Wim Braakhekke. Hij was een van onze inspirerende docenten van de IVN-opleiding en is coördinator van de gidsenpool van het Renkums beekdal.

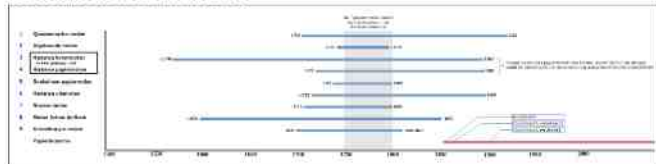
Molenuverzichten De Zomp

AUTEUR: RUUD SCHAAFSMA, HUBERT METTIVIER MEIJER

Tijdens ons werk in de beken kwam de vraag steeds weer terug als we het over de watermolens hadden. Waar stonden die 'dingen' nou precies? Ook tijdens lezingen en gewoon tijdens excursies in de beekdalen werd de vraag vaak gesteld. Met een tikkeltje onzeker gevoel over de locaties kwamen de gidsen er meestal wel uit, met een knipoog naar de waarheid. Maar 'who cares' nietwaar? Toch bleef dat gevoel geen compleet overzicht te hebben wel knagen. Ja, er is een molenmonument in het Renkums beekdal waar de negen locaties redelijk accuraat staan vermeld. Klopt dat wel? En tja, hoe zit dat nu precies met die 19 andere molens in de gemeente? Het idee ontstond om locatie, namen van de molens, werkingsduur en de verschillende activiteiten van iedere molen samen te brengen op een A4-tje: één voor het Renkums beekdal, een tweede voor het Heelsums beekdal en een derde voor de gezamenlijke Oosterbeekse beekjes. Veel bronnen zijn geraadpleegd, zodat volgens ons nu een betrouwbaar beeld wordt gegeven.

De overzichten zijn te downloaden op onze website: <https://www.ivn.nl/afdeling/zuidwest-veluwezoom/watermolens-in-zuidwest-veluwezoom>. De echte beekprutter – en dat zijn er steeds meer tegenwoordig – hangt die natuurlijk boven zijn bed!

DE NEGEN MOLENS IN HET RENKUMS BEEKDAL

- 1. De Goudenroede molen**
 - 1703 gebouwd als papiermolen
 - 1822 6 boks met 21 hamers
 - 1879/1874 ombouw naar korenmolen
 - 1874 afgebrand. Kolen kopert Goudenroede
 - 1912 bouw waterkracht voor een benzinegenerator
 - 1921 gesloopt
 - 1925 afgevoerd naar
 - 1925 heren: vervel meelgebruik
 - 2004 aangelegd waterloop door Waterschap
- 2. De Afgebrade molen**
 - 1722 (ontbrekt), vermoedelijk gebouwd als papiermolen
 - 1771 afgebrand, nu ruïne
- 3. De Hartense korenmolen**
 - 1570 eerste vermelding op kaart van Vollenhove
 - 1720 de papiermolen wordt aangebouwd
 - 1853 korenmolen toe van de papiermolen (hetzelfde)
 - 1855 gedeeltelijke overgang op stoomkracht
 - 1855 opgegaan in papierfabriek Sanders
- 4. De Hartense papiermolen**
 - 1721 bouw van de molen
 - 1853 Sanders eigenaar, verwerking papiermolen
 - 1855 verandering waterkracht naar stoomkracht. De oude molen gebouwd de papiermolen
 - 1868 afgevoerd naar De Oude Papierfabriek
- 5. De Papiermolen van J.D. Boekelman**
 - 1742 vermoedelijke bouwjaar
 - 1800 rond dit jaar sloopte de molen en werd gesloopt
- 6. De Hartense sluismolen**
 - 1725 vóór dit jaar als papiermolen gebouwd
 - 1810 rond dit jaar werd de papiermolen een dijksteen
 - 1824 er is sprake van een houtzagerijmolen bij de dijksteen
 - 1867 ombouw naar sluis
 - 1867 ombouw naar sluis
 - 1881 heeft qua fabrica grondig door bouw van de fabriek
- 7. De Nieuwe molen**
 - 1715 rond voor dit jaar gebouwd
 - 1800 rond dit jaar sloopte de molen en werd gesloopt
- 8. De papiermolen Achter de Bock**
 - 1540 eerste vermelding van de papiermolen
 - 1812 ombouw tot een sluis, eerst ook voor de korenmolens 'de Bock'
 - 1852 papiermolen voor de ombouw van graven naar sluis
 - 1855 rond dit jaar sloopte de molen
- 9. De Hartensburgse molen**
 - 1592 vermoedelijke bouwjaar van de papiermolen
 - 1747 verhuist tot een korenmolen
 - 1808 laatste vermelding van de molen

AUTEUR: FRITS STORM

Vlakbij het oude kerkje in Oosterbeek ligt verscholen tussen villa's heemtuin De Zomp. Zelfs bij veel inwoners van Oosterbeek is deze heemtuin nauwelijks bekend. Toch wordt De Zomp al sinds 1997 door enthousiaste vrijwilligers van IVN-afdeling Zuidwest Veluwezoom onderhouden. Op een terrein van niet meer dan 1/3 hectare zorgen een natuurlijke bron en flinke hoogteverschillen op de stuwwal voor een grote verscheidenheid aan vegetatiezones. Bij recente door FLORON en de KNNV uitgevoerde inventarisaties zijn maar liefst 175 verschillende inheemse planten geteld. Vooral in het vroege voorjaar, wanneer de bosanemoon, de kievitsbloem, de dotterbloem en het goudveil bloeien, is De Zomp op z'n mooist.

Publieksrondleidingen

Dit voorjaar organiseren we weer publieksrondleidingen op de zondagen **14 april** en **12 mei**. We starten om 14.00 uur. De rondleiding duurt ca 1,5 uur. De gids besteedt aandacht aan de ontstaansgeschiedenis van De Zomp en aan de namen en bijzondere eigenschappen van de planten, die er voorkomen.

Vanwege de smalle paden kunnen er per groep maximaal 12 mensen mee. Daarom vragen we u van te voren even per e-mail (jfstorm@hetnet.nl) of telefoon (0317 - 42 58 02) aan te melden. Bij veel belangstelling zullen wij een tweede gids inschakelen.

De ingang van De Zomp bevindt zich op de hoek van de Fangmanweg en De Dam (postcode 6862 EH) in Oosterbeek.

Natuurexcursie

AUTEUR: LAMBERT VAN GILS

Zaterdag 27 april 2019 organiseert de Stichting Renkums Beekdal een natuurexcursie in de Jufferswaard bij Renkum. Observeer, beschrijf en participeer om erachter te komen wat de lente juist lente maakt, hoe het landschap verandert en wat er spelen aan vele verhalen. De Jufferswaard heeft prachtige sleedoorns en meidoorns, zodat we de nachtegallen, zwartkoppen en de koekoek weer mogen verwelkomen.

Deze excursie gaat onder leiding van Nienke Torensma (florist en vogelkenner). We starten bij de veerstoep van het Renkumse Veer: Veerweg, Renkum, om 10.00 uur. Aanmelden is niet nodig. Eventuele vragen bij Nienke: nienke.s.torensma@gmail.com.

Natuurkalender Experiment

AUTEUR: ALBERT BOS

Heb je iets bijzonders natuurlijk gezien, een eersteling of laatsteling, bel dan naar de fenolijn van het radioprogramma Vroege vogels: 035 - 67 11 338. De Natuurkalender geeft een actueel beeld van de Nederlandse flora en fauna in dit seizoen. Er zijn ruim 100.000 vrijwillige natuurwaarnemers. Goed voor meer dan 6 miljoen waarnemingen per jaar!

De Natuurkalender brengt samen met het Nederlandse publiek de gevolgen van veranderingen in weer en klimaat voor planten en dieren in beeld. Duizenden vrijwilligers geven aan de Natuurkalender door wanneer in hun eigen achtertuin of directe omgeving planten in bloei komen, vlinders verschijnen, vogels vanuit hun overwinteringsgebieden in Nederland aankomen of wanneer bladeren van de bomen vallen.

Doe mee

Wil jij ook je waarnemingen doorgeven? Dat kan via Natuurkalender.nl en via de fenolijn 035 - 67 11 338. Vermeld bij het inspreken van de fenolijn wel duidelijk de vindplaats (plaatsnaam en straat). (<http://www.citizensciencevoornatuur.nl/>, naturetoday.com)

Frater Willibrordus

Velen zullen de markante stem herkennen van Frater Willibrordus in het radioprogramma Vroege Vogels. De frater is bijna 90 jaar oud. Hij was lid van IVN Zuidwest Veluwezoom en bekend van zijn vlinders (onder andere oranje-tipje) "Met frater Willibrordus in De Bilt", is de bekende introductie op zijn waarnemingen. (<https://www.youtube.com/watch?v=jdPpRANiUyI>)

Eerste kievitsei

Het eerste kievitsei van 2019 is donderdag 28 februari gevonden bij het Friese Vegelinsoord. Het is volgens de Bond van Friese Vogelwachten voor het eerst dat in februari in Nederland een kievitsei is gevonden.

ALV op 5 oktober 2019

Dit jaar zal de Algemene Ledenvergadering niet in het voorjaar worden gehouden, maar op zaterdagochtend 5 oktober. Zet deze datum alvast in de agenda! Het programma van de ALV wordt tijdig toegestuurd met onze digitale nieuwsbrief.

AUTEUR: ALBERT BOS

Op drie locaties in Heveadorp (Gelderland) is door Natuur en Ruimte invasieve exoten onderzoek gedaan naar alternatieve en gifvrije bestrijding van bastaardduizendknoop. Met een wortelriek is het grootste deel van het wortelstelsel uit de bovengrond getrokken. Een deel van de locaties is ingezaaid met eenjarige inheemse plantensoorten en een ander deel met meerjarige. De opgekomen stengels van bastaardduizendknoop werden gedurende het seizoen regelmatig uitgetrokken en gewogen. Daarnaast was er een referentieveld waar het wortelstelsel niet verwijderd werd. Hier werd regelmatig gemaaid en het maaisel gewogen en afgevoerd. (zie: www.naturetoday.com)

Praktijkproef

AUTEUR: HENNY TAX

De stichting Probos heeft het resultaat van de praktijkproef waarbij verschillende methoden voor het bestrijden van de Aziatische duizendknopen in het veld zijn vergeleken, voorlopig afgerond. Het verslag is gepubliceerd op de site bestrijdingduizendknoop.nl.

Als vervolg op deze praktijkproef wordt het effect van heet water op de groei van de planten onderzocht. Probos heeft afspraken gemaakt met vier bedrijven om te onderzoeken welke methode met heet water het meest effectief is. De proef duurt een paar jaar en vindt plaats op een groot aantal testlocaties in Gelderland. De locaties zijn soms langs de weg te herkennen aan de houten paaltjes met een bordje dat uitleg geeft over de proef. Bestrijden met heet water geldt als een milieuvriendelijke werkwijze. Er blijven immers geen resten van chemicaliën achter in de bodem. Sommige bedrijven sproeien herhaaldelijk heet water over de planten waardoor ze doodgaan. Andere brengen daarnaast heet water in de bodem. Met een lans (zie afbeelding) wordt heet water ingespoten tot 30 cm diepte waarbij de bodem 60 °C kan worden. Hierdoor worden de wortels te heet om nog verder te kunnen groeien.

Activiteitenprogramma maart 2019 t/m september 2019

Informatie

Werkgroep Belmonte, Wageningen: Betsie van Loenen, tel. 0317 - 41 81 24, b.vanloenen@hotmail.com.

Vogelwerkgroep: Els Roode, tel. 0317 - 31 82 12, els.frank@planet.nl.

Werkgroep Beken en sprengen: Ruud Schaafsma, tel. 0317 - 31 51 17, ruud.schaafsma@gmail.com of Gerrit Brouwer, tel. 0317 - 35 15 45, gerit.brouwer@gmail.com.

Werkgroep Landschapsonderhoud: Albert Smit, 06 - 53 65 89 50, smit.albert52@gmail.com of Thijs van der Velden, 06 - 23 11 80 23, mjmvandervelden@kpnplanet.nl.

MAART

16 maart 2019: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

23 maart 2019: werkochtend werkgroep Landschapsbeheer. Uiterwaardenschoonmaak. In het kader van de Nationale Opschoondag met zwerfafvalruimers en hopelijk weer veel vrijwilligers. Verzamelen: nog n.t.b.

30 maart 2019: werkochtend werkgroep Landschapsbeheer. Meewerken met vrijwilligers van Bato's Park aan het onderhoud van het park. Verzamelen: entree begraafplaats aan de Fangmanweg in Oosterbeek.

30 maart 2019: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

APRIL

6 april 2019: vogelwerkgroep. Broedvogeltelling-excursie. Geef u per e-mail op (els.frank@planet.nl). Maximaal 12 deelnemers. Voor exacte gegevens volgt er een e-mail voor de deelnemers.

6 april 2019: Stichting Renkums Beekdal organiseert ook dit voorjaar een lentefeest. Plaats: Informatiecentrum Renkums Beekdal. Tijd: 11 - 16 uur. Een onderdeel van het lentefeest is de natuurmarkt. IVN Zuidwest Veluwezoom doet ook mee aan deze markt.

6 april 2019: afdeling Weidevogels van het IVN Veenendaal-Rhenen. Fietsexcursie Binnenveld voor publiek. Start: vanaf de hoek Wageningsesteen - Generatorstraat, Veenendaal. Tijd: 10 - 12 uur. Aanbeveling: verrekijker meenemen!

13 april 2019: ledenuitje naar de IVN-afdeling Uden. We treffen elkaar in 'De Groenhoeve', de gezamenlijke thuisbasis van IVN Uden, Vogelwacht Uden e.o. en Kinderboerderij Uden. Vertrek uit onze buurt om 10.00 uur, terug om 16 uur. Meld je aan op ivn-zwv@gmail.com. Praktische details volgen per E-Zuidwester.

14 april 2019: werkgroep De Zomp. Publieksrondleiding in heemtuin De Zomp. Start: 14.00 uur bij de ingang van De Zomp op de hoek van de Fangmanweg en De Dam in Oosterbeek. De rondleiding duurt ca 1,5 uur. Per groep maximaal 12 mensen. Van tevoren opgeven per e-mail (jfstorm@hetnet.nl) of per telefoon (0317 - 42 58 02).

22 april 2019: landelijke zaaidag, voor bijen en vlinders. Initiatief van Stichting Bijenvrienden. Meer informatie: www.bijenstichting.nl.

27 april 2019: de Stichting Renkums Beekdal organiseert een natuurexcursie in de Jufferswaard bij Renkum. Deze excursie staat onder leiding van Nienke Torensma (florist en vogelkenner). Start: de veerstoep van het Renkumse Veer: Veerweg, Renkum, om 10.00 uur. Aanmelden is niet nodig. Eventuele vragen bij Nienke: nienke.s.torensma@gmail.com.

MEI

12 mei 2019: werkgroep De Zomp. Publieksrondleiding in heemtuin De Zomp. Start om 14.00 uur bij de ingang van De Zomp op de hoek van de Fangmanweg en De Dam. Zie info 14 april.

JUNI

15 juni 2019: werkgroep NME. Beekjesdag. Bij Informatiecentrum Renkums Beekdal, Nieuwe Keijenbergseweg 170, Renkum, van 12 tot 16 uur.

SEPTEMBER

21 september 2019: Groene Alzheimer Dag. Meer informatie volgt.

Beleef de natuur

